

N.B. Het kan zijn dat elementen ontbreken aan deze printversie.

Het nieuwe pensioen kan goedkoper én zekerder, zeggen drie economen

Pensioenregeling Ook al is er jaren over overlegd, het nieuwe pensioenstelsel is echt nog wel beter in te richten. Dat vinden althans drie hoogleraren.

 Christiaan Pelgrim **10 september 2020**

 Leestijd 2 minuten

Het nieuwe pensioenstelsel wordt onnodig duur én onzeker. Die harde conclusie trekken economen Coen Teulings, Arnoud Boot en Paul de Beer deze vrijdag [in](#)

[economenblad ESB](#). De afspraken uit het pensioenakkoord moeten worden aangepast, vinden de hoogleraren.

Daarmee heropenen ze een moeizame discussie die begin deze zomer eindelijk beslecht leek. Toen presenteerden kabinet, werkgevers en vakbonden - na tien jaar onderhandelen - de uitwerking van hun vorig jaar bereikte pensioenakkoord. Minister Wouter Koolmees (Sociale Zaken, D66) stelt nu de benodigde wetswijzigingen op.

In het nieuwe stelsel, dat over zo'n vijf jaar moet ingaan, beloven pensioenfondsen geen toekomstige uitkering meer aan werknemers. De afgelopen jaren bleek dat de fondsen die beloftes moeilijk waar kunnen maken. Over enkele jaren zouden werknemers een 'persoonlijke pensioenrekening' moeten krijgen waarop ze vooral zien hoeveel vermogen ze tot dan toe hebben gespaard. Over de hoogte van de toekomstige uitkering worden alleen nog voorspellingen gedaan.

Dat is een prima afspraak, vindt Coen Teulings, oud-directeur van het Centraal Planbureau en nu hoogleraar aan de Universiteit Utrecht. „Maar er zitten in het pensioenakkoord nog een aantal problemen die relatief makkelijk verholpen kunnen worden.”

In hun artikel doen Teulings, Boot en De Beer concrete voorstellen voor de twee problemen die zij zien.

Het eerste probleem: de pensioenpremies zullen hoog blijven. Lange tijd was het gebruikelijk dat werknemers één dag in de week voor hun oude dag werken, bij een voltijdse werkweek. Nu is dat in een aantal sectoren al anderhalve dag per week. Ofwel: ruim een kwart van hun loonkosten gaat naar premies voor AOW en pensioenfondsen. Dat komt grotendeels doordat de veilige beleggingen van pensioenfondsen, in staatsobligaties, weinig rendement opleveren nu de rente zo laag is.

Lees ook:

Wat is belangrijker: nu meer loon of later meer pensioen?

Het tweede probleem is de grote onzekerheid in het nieuwe stelsel, zoals die dit jaar al bleek uit doorrekeningen van geanonimiseerde pensioenfondsen. Zo berekende een fonds dat een 25-jarige die bruto 35.000 euro per jaar verdient, in een gunstig economisch scenario 72.900 euro aan pensioen kan verwachten (inclusief AOW-

uitkering), en in een ongunstig scenario slechts 16.800 euro. Diezelfde kritiek uitte Frank Vandenbroucke, oud-pensioenminister van België en hoogleraar in Amsterdam, [onlangs in NRC](#), nadat hij de Nederlandse pensioenplannen had bestudeerd in opdracht van minister Koolmees.

In hun artikel beschrijven Teulings, Boot en De Beer allereerst hoe ze het pensioenplan zekerder en stabielere willen maken.

Volgens het pensioenakkoord worden mee- en tegenvallers op de beurs alleen verhaald op de pensioenen: werknemers en gepensioneerden zien hun pensioenvermogen dan sterker stijgen en dalen. „Maar je kunt het risico veel breder spreiden”, zegt Teulings. De economen stellen voor om mee- en tegenvallers óók op te vangen via de premies: na elk verlies gaan werknemers meer premie betalen, na elke winst wordt hun pensioen goedkoper. Teulings: „Zo kun je iedere klap veel breder opvangen.”

De onzekerheid over de toekomstige pensioenuitkering wordt hierdoor veel kleiner, hebben de economen berekend. Het gunstige en ongunstige toekomstscenario komen dichterbij elkaar te liggen. Maar er is ook een risico: na een zware crisis zou de pensioenpremie erg hoog worden.

Meer risico móét

Daarom opperen de wetenschappers een tweede verandering. Pensioenfondsen zouden een veel groter deel van hun geld risicovol kunnen beleggen, vooral in aandelen. Het percentage risicovolle beleggingen kan bij een gemiddeld pensioenfonds verdubbeld worden, van 40 naar 80 procent, volgens de economen. En dan kan de pensioenpremie gehalveerd worden, omdat risicovolle beleggingen meer rendement opleveren.

Dat klinkt tegenstrijdig: risicovol beleggen maakt het pensioen toch onzekerder? En daar wilden deze hoogleraren toch iets aan veranderen? Ja, schrijven ze. Maar hun eerste plan - de variabele premie - geeft zóveel extra zekerheid, dat het negatieve effect van risicovoller beleggen daarbij in het niet valt.

Lees ook:

Dit betekent het pensioenakkoord voor jou

Daar komt bij dat veilige staatsobligaties door de lage rente - rond de 0 procent - vrijwel niets meer opleveren. „Pensioenfondsen móéten wel meer risico nemen als we het huidige stelsel in stand willen houden”, zegt Teulings. „Op deze manier is dat mogelijk, omdat je tegelijk de risico’s breder deelt.”

Als het kabinet dit idee niet overneemt, zegt Teulings, dreigt het nutteloos te worden werknemers nog langer via pensioenfondsen voor hun eigen oude dag te laten sparen. Simpelweg omdat daar dan te weinig rendement mee te behalen valt. Het is dan voordeliger om de overheid alle pensioenen te laten betalen.

Teulings: „Wij denken dat het huidige stelsel allerlei voordelen heeft, maar dan moet er wel rendement gemaakt worden. Anders draag je water naar de zee.”

PROGNOSE LEVENSV ERWACHTING TOENAME IN LAGER TEMPO

De levensverwachting zal de komende decennia blijven toenemen, maar in lager tempo dan tot voor kort aangenomen. Daardoor hoeven pensioenfondsen en verzekeraars binnenkort minder geld in kas te hebben, omdat ze ervan uit mogen gaan dat ze meestal minder lang pensioenen hoeven uit te keren. Donderdag [kwam het Actuarieel Genootschap](#) met deze prognose.

De levensverwachting voor kinderen die nu geboren worden, is een jaar lager dan in de vorige prognose, uit 2018. Voor 65-jarigen is de resterende levensverwachting een half jaar verlaagd.

De financiële positie van een gemiddeld pensioenfonds, de ‘dekkingsgraad’, zal door deze aanpassing met 2 procentpunt verbeteren, volgens de prognose.

De bijstelling komt vooral door een aangepast model en voor een kleiner deel door de griepgolf van 2018. **De actuarissen hebben geen rekening gehouden met de coronapandemie**, omdat de effecten daarvan op de lange termijn te onzeker zijn. Veel hangt af van de komst van een vaccin. Ook is het mogelijk dat ouderen die Covid-19 overleven, bovengemiddeld weerbaar zijn, waardoor zij juist een hogere levensverwachting hebben.

Een versie van dit artikel verscheen ook in [NRC Handelsblad van 11 september 2020](#)